

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre... 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre... 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok visszafizetését és hirdetések a szövegeire nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők.

A külügyminiszter a békekilátásokról

Czernin gróf nagy beszéde az osztrák delegációban.

Czernin gróf, Magyarország és Ausztria külügyminisztere az osztrák delegációban hatalmas beszédet mondott a béke kérdéséről. Ez a beszéd ma a világ eseménye; határozott, félre nem érthető, félre nem magyarázható békebeszéd.

Nálunk nem kell a kormányt sztrájkokkal békére hangolni; erre Angliában van szükség. Ellenkezőleg: minden esetleges rendzavarás ellenségeink számára volna biztatás, tehát akadálya lenne a békének.

Czernin beszédjéből mindenekelőtt megtudja a világ, hogy Oroszországgal, illetve azokkal az államokkal, amelyekre a volt orosz birodalom szét hullott, a különbéke a legjobb uton halad. Vannak részletkérdések, amelyek még megoldásra várnak, de az már bizonyos, hogy az orosz fronton a háboru tovább folyni nem fog. Most tehát csak kitartás kell a béketárgyalások ama pontjánál, mely gazdasági előnyököt lesz hivatva részünkre biztosítani.

Hóditásra, hadisarcra Oroszországgal szemben nem gondolunk, mert ezekre ott szükség sincs. A hóditásnak az volna a célja, hogy a győztes államot biztosítsa újabb támadás ellen; ezért volt szüksége 1871-ben Németországnak Elzász-Lotharingia visszacsatolására.

Oroszországgal szemben hóditásra sem senkinek, sem Németországnak szüksége nem lesz, mert köztünk fog állani Lengyelország mint ütköző állam. Oroszországgal közös határunk nem is lesz. Hadikárpótlást pedig a területében megcsökkent, népességében lepadt, gazdaságilag meggyengült Oroszország nem lenne képes fizetni. Nem is volna méltányos és politikai dolog az orosz nép békekészségével szemben a hadisarc követelését odaállítani.

A volt orosz birodalom déli része külön állammá alakult: Ukrajna szomszédos lesz Ausztriával. Ettől az új államtól szintén nem kívánhatunk sem területet, sem hadisarcot, hiszen az ukránok nem is voltak vétkesek a háboru kitörésében. Ellenben nagy je-

lentősége van annak, hogy Ukrajnával minél kedvezőbb gazdasági összeköttetést létesítsünk. Ukrajna volt a régi orosz birodalomnak éléskamarája; bőséges terményeiből jelentékeny fölöslege van, amelyet érdekünkben áll megszerezni.

Az Ukrajnából nyerendő nyersanyag készlet első következménye lesz nálunk a drágaság csökkenése, a megélhetési viszonyok javulása. Viszont Ukrajnára nagyjelentőségű lesz a mi iparkészítményeink megszerzése. A kölcsönös érdekek találkoznak, de ügyelnünk kell a saját érdekeink kellő megvédésére s ezért szükség van időre, megfontolásra, kitartásra.

Az orosz-ukrán különbékével kapcsolatosan Czernin a távolabbi jövőbe is vetett egy pillantást és nyomatékosan hangsúlyozta, hogy az orosz-ukrán különbéke után el kell következnie az általános békének is. Természetesen erről ma még bővebben nem nyilatkozhatott, de feltűnő az a melegség, mellyel Wilson feltételeinek egyes pontjairól szólt. Ez a méltányos hang feltétlenül viszhangot fog kelteni az egész világon s annál élesebb elítélése Wilson ama feltételeinek, amelyek reánk abszolúte elfogadhatatlanok. Ez utóbbiak nyomában más megvilágításban fognak állani az egész világ közvéleménye előtt.

Czernin beszéde megnyugtathat mindenkit, hogy mi csak a tisztességes békét akarjuk s azt kiküzdeni: van kitartásunk, akaratunk — és erőnk is.

Czernin beszéde.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) Bécsből táviratozzák:

Ma délelőtt az osztrák delegáció külügyi albizottságának ülésén Czernin gróf külügyminiszter hosszabb, nagyfontosságú beszédet tartott. A beszédet lényegében a következőkben közöljük:

Nem követelünk területet vagy sarcot Oroszországtól.

Czernin beszédét a felmerült nehézségekkel kezdte, a játszmát hidegvérrel kell végig játszani, s minden sikerülni fog, ha a monarchia népei támogatják a békekonferen-

ciára kiküldött képviselőit. Kijelentette, hogy egyetlen négyszögmetert, egyetlen fillért sem követel Oroszországtól; ha Oroszország ugyanezen állásponton lesz, akkor a békének feltétlenül létre kell jönnie. Ezzel szemben sohasem lesz hajlandó olyan békét kötni, amely tulmegy a fentebb vázolt kereten.

A pesszimizmusnak és ezt ismételtten hangsúlyozza, nincs semmi alapja. A békéről tárgyaló bizottságok az annexiók és kártérítések nélküli alapfő megegyeztek, ezen lépést most már csak a különböző orosz kormányok újabb utasításai másíthatják meg.

A tárgyalások gyors menetét most már csak az hátráltatja, hogy mi nem csupán az egyetlen Oroszországgal kötünk békét, hanem több, különböző orosz birodalommal tárgyalunk s ezeknek illetékességi szférája még nincs tisztázva.

Oroszországgal és Ukrajnával közvetlenül tárgyalunk. A finn, kaukázusi és ukrán delegációval folytatott tárgyalásunk már igen előrehaladt stádiumban vannak. Megegyeztünk már az annexió és kárpótlás nélküli alapon és az Ukrániával meginduló kereskedelmi forgalom módjaira nézve.

Ha pedig Oroszországgal sikerül a békét megkötni, nem lehet sokáig megakadályozni, hogy az általános béke is létrejöjjön.

Breszt-Litovszkban meg kellett állapítanunk, hogy a tárgyalások a külön békéről és nem az általános békéről folynak, mert már a tárgyalás alapja a különbékének, más az általános békével. Trockij maga is elismerte, hogy a különbékéről tárgyalunk.

Az általános béke: kitartás kérdése.

Én ugyan nem ringatózom — mondja Czernin — azon illúziókban, hogy általános béke gyümölcse egy éjszaka az ölnökbébe fog hullni, de megvagyok győződve affelől, hogy már érik és csak a kitartás kérdésén mulik az általános, tisztességes béke.

Wilson békepontjai.

Ezen nézetemet megerősíti a Wilson által az egész világhoz intézett ismeretes békeajánlat. A Wilson békeajánlatának 14 pontjában le vannak fektetve az általános béke alapelvei. Wilson békepontjaiban *jelentékeny közeledést* látok a monarchia álláspontjához és *vannak egyes pontok, amelyekhez a legnagyobb örömmel hozzájárulhatunk.*

Bár felhasználná Wilson befolyását szövetségeseire, hogy őket feltételeik kinyilatkoztatására rábírja: milyen feltételek mellett hajlandók a békéről tárgyalni. Nekik is éppoly nyíltan fogok válaszolni, mint most Wilsonnak.

A konkrét békekérdésekben is közelednek nézeteink s felfogásaink között levő differenciákat nem találok olyan magasaknak, hogy a megbeszélések a közeledést elő ne idéznék. A monarchia és Amerika érdekei legkevésbé ellentétesek, úgy hogy közel fekvő az a gondolat, hogy az általános engesztelékeny béke kiinduló pontját nem-e képezhetné a két állam között támadó eszmecsere.

Oroszország és Ukrajna.

Uraim, a beszédemnek végére érkeztem, de a legfontosabbat most kívánom kijelenteni. Azon fáradozunk, hogy Oroszországgal és Ukrajnával békét kössünk. Az Oroszországgal kötendő különbéke mit sem változtat a helyzeten. Csapatok sehol sem állanak egymással szemközt. Pétervárról nincs kivétel, mert az oroszoknak semmijük sincs a forradalmi anarkia kivételével, de azt köszönettel visszautasítom. Mindennek dacára óhajtom a különbékét, mert közelebb hozza az általános békét.

Ukrániával szemben már más a helyzet. Ukrajna békekötés után élelmiszert fog szállítani nekünk, de csupán hisztérikus idegességből nem fogjuk néhány nappal, vagy héttel előbb megkötni a békét. Időre van szükség, meg kell állapítani a szállítás módjait. Ha azt a benyomást tesszük, hogy mindenáron való békét akarunk kötni, egyetlen véka gabonát se kaphatunk.

Nem arról van szó, hogy az ukrániai fronton befejezzük a háborút, mert az emberi belátás szerint az véget ért, csak arról van szó, hogy a lakosság visszakapja megérdemelt nyugalmát és a szükséges élelmiszert. Nem olyan a helyzetünk, hogy készek vagyunk inkább ma rossz békét kötni gazdasági előnyök nélkül, mint holnap jó békét gazdasági előnyökkel.

Meglepő az a hír, amely azt kürtölte, hogy a sztrájk mögött a kormány áll. Akik azt vélik, hogy ily eszközökkel siettetik a békét, csalódnak; vagy bízzanak bennem, mint béke delegátusban s ez esetben támogassanak vagy nem bíznak s ez esetben buktassanak meg. Biztosnak tartja, hogy a magyar delegáció többsége a háta mögött.

Ha az irántam való bizalom — fejezte be beszédét Czernin — kétséges, nyilvánítsák azt ki, s ha a többség ellenem van, nyomban levonom a konzekvenciákat.

Tisztességes katona a veszély pillanatában nem hagyhatja el a helyét, viszont egy külügyminiszter ilyen nagyjelentőségű tárgyalásokat nem vezethet, ha nem tudja, ha az egész világ nem tudja, hogy az alkotmányos testület bizalma támogatja őt.

Waldner dr delegátus kijelenti, hogy pártja teljes bizalommal van a külügyminiszter iránt és ama mód iránt ahogy a tárgyalásokat vezeti.

Hertling kancellár nagy beszéde.

Elfogadja Lloyd George és Wilson békealapelveit.

Budapest január 24. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés ma délután 2 órakor ülést tartott. Az ülés elején Hertling kancellár szólásra emelkedett és a következő beszédet mondta;

Remény a külön békében.

— Uraim!

A január 3-iki ülésünk idején úgy láttam, hogy Breszt-Litovszkban egy incidenssel állunk szemben, amelynek elintézését nyugodtan bevárhatjuk. Az események igazat adtak nekem. Azóta visszatértünk Breszt-Litovszkba és a tárgyalásokat folytattuk, amelynek számos akadálya azt a kétséget támasztotta néha bennünk, hogy az oroszok valóban komolyan veszik-e a tárgyalásokat? Nem adom fel azon reménységemet, hogy a tárgyalások nemsokára megállapodásra vezetnek. Ukrajnával kedvezőbben állunk, reméljük, hogy nemsokára végleges megállapodáshoz jutunk.

Amidőn az oroszok indítványára az összes hadviselőkhöz intézett, a béketárgyaláskor való csatlakozásra való felhívás határideje január 4-én este 10 órakor lejárt s válasz sehonnan sem érkezett; ezzel elértük azt az eredményt, hogy az antant-hoz most már semmi tekintetben nem vagyunk kötve, hogy az Oroszországgal való külön tárgyaláshoz szabad az utunk.

Válasz Lloyd Georgenak.

A várt válasz helyett időközben két ellenséges férfi nyilatkozott meg: Lloyd George és Wilson.

Elismerem, hogy Lloyd George hangja megváltozott. Már nem szidalmaz bennünket, annyira azonban még nem mehetek, hogy beszédében komoly békevágat fedezzek fel. Igaz kijelentette, hogy nem akarja megsemmisíteni Németországot, beszédéből azonban minduntalan kitetszik az a felfogás, hogy neki a bűnös, gonosztevő Németország felett törvényt kell ülnie. Ebben a beszédben a békés szándék legkisebb nyomát sem vehetjük észre.

Hogy bűnösök vagyunk-e? E miatt viszapillantást kell vetnünk Németország és a háboru multjára.

Németország és Ausztria-Magyarország védekező szövetsége.

Ezután a kancellár emlékeztet a Németország és Ausztria-Magyarország között meg-alapozott szövetségre, melynek tisztán védekező jellege volt. Soha támadó politikát nem folytattunk. Közben feltűntek az ellenséges koalíció veszedelmei, az angol imperializmus-

nak az egyre erősödő Németország állott utjába. Kötelességünkről feledkeztünk volna meg, ha ezen játékot figyelmen kívül hagyva, nem fegyverkeztünk volna. Valahányszor a fegyverkezés költségeinek emeléséről szö-lőtünk, mindig említettük, hogy ezzel vol-taképpen békés politikát követünk és hogy ezt ránk kényszerítik.

Elszász-Lotharingia.

Ami az elzászi kérdést illeti, Lloyd George az 1871-ben elkövetett igazságtalanságról beszélt. Ugy látszik, nem ismeri a helyzetet. Nevezetesen Elzász-Lotharingia legnagyobb része német terület volt, amíg birodalmunktól el nem szakították. Midőn a 70-es évek háborúiban az elragadott területet visszavettük, ezen desannexiót a francia nép akkori alkotmányos képviselője el is ismerte. Idézi Carlyle Tomas angol történetíró 1870 decemberében a Timeshez intézett sorait, melyben ezt írja:

— Egyetlen népnek sem volt olyan gonosz szomszédja, mint amilyen Németországnak volt Franciaország 400 év óta. Németország bolond lenne, — ugymond — ha nem gondolna arra, hogy elhatároló falat építsen saját maga és ilyen szomszéd között.

Válasz Wilson 14 pontjára.

Elérkeztünk Wilson beszédéhez, aki 14 pontban foglalta össze alapelveit.

Az 1. pontra nézve, melyben a titkos szerződések megszüntetését követeli, azt válaszolom, hogy a mi védőszövetségünk mindenki előtt kezdettől fogva ismeretes volt, ellenben ellenségeink szerződésai csak az orosz titkos akták által váltak nyilvánvalókká.

A 2. pontban a tengerek szabadságára, a 3. pontban a gazdasági korlátozások kiküszöbölésére, a 4. pontban a fegyverkezés korlátozására vonatkozó követelésekben egyet-értek Wilsonnal.

Az 5. pontban a gyarmati ügyek rendezésére követelt módok a gyakorlatban számos nehézségbe fognak ütközni.

A 6. pont az orosz területek kiürítésére vonatkozik. Megállapítom, hogy az ántant nem csatlakozott a kitűzött időben a breszt-litovszki béketárgyalásokhoz, az ezen területek rendezésébe való beavatkozást tehát vissza kell utasítanom. Az utólagos beavatkozást illetően oly kérdés előtt állunk, melynek rendezése egyedül Oroszországot s minket és szövetségünket illeti meg.

A 7. pontra nézve kijelenthetem, hogy nem akarunk belga területet erőszakosan hozzáunk csatolni.

BÉKEMINŐSÉGÜ
pipere és fertőtlenítő szappanok
nagy választékban igen olcsón beszerezhetők:

FEKETE ERNŐ
droguista
„DIANA“ illatszertárában
Bémer-tér 3.

A 8. pont a francia területek felszabadítását követeli. Ezen területek erőszakos hozzánkcsatolása nem képezi Németország politikáját. A német birodalomhoz tartozó területekről azonban nem mondhatunk le, annál kevésbé nem, mert Elzász lakosságának 87 százaléka a német anyanyelvet beszéli.

A 9. 10. és 11. pontban foglalt kérdések a monarchia érdekeit érintik. E tekintetben az osztrák-magyar monarchia külügyminiszterének engedni át a szót. Hü fegyverbarátságunknak azonban a békében is meg kell nyilvánulnia.

A 12. pontban tárgyalt, Törökországra vonatkozó kérdéseket illetően nem akarok elébe vágni a török államférfiak állásfoglalásának.

A 13. pont Lengyelország sorsát érinti. Minthogy az antantnak erre az országra nézve eddig csak üres szavai voltak és mi voltunk azok, akik ezt az országot a cári uralom alól felszabadítottuk, engedessék meg nekünk, hogy ezen ország jövőjéről meg-egyezhessünk.

A 14. pont a népek szövetségét kívánja. Megállapíthatom, hogy mindig rokonszenvvel fogadtam a háború kiküszöbölésére vonatkozó minden gondolatot.

Üzenet ellenségeinknek. Bizalom a jövőben.

Ismétlem, amit beszédem elején mondtam: hogy az ismertett beszédek bizonyos alapelveket tartalmaznak, amelyekhez hozzájárulhatunk, s amelyek a kiindulás pontját képezhetik.

Vegyék tudomásul ellenségeink, hogy

katonai helyzetünk sohasem volt kedvezőbb a mostaninál, hadvezéreink bizakodással néznek a jövőbe. Harci kedvünk törhetetlen!

Ha a háború folytatását ránk kényszerítik: ellenségeink lássák ennek következményeit.

Ha valóban hajlandók ellenségeink a békére, revidálják még egyszer programjukat. Ha komoly javaslatokkal jönnek, azokat megvizsgáljuk, mert célunk a tartós béke helyreállítása, de az addig nem lehetséges, amíg a birodalom integritása és létérdekeink megóva nincsenek. Meg kell őrizni nyugalmunkat, be kell várni a továbbiakat. A célokban egységesek vagyunk, a módszerekben lehetnek eltérések. De tegyük félre ezeket a nézetkülönbségeket, ne vitázzunk formák felett.

A német nép csodálatos módon viselte a szenvedéseket és terheket. De tartsanak ki továbbra is, lássák meg a különbséget az élet valóságai és a boldogságot ígérő álmok között. Az ilyen nép nem veszt el! Az Isten velünk van és továbbra is velünk lesz.

A pártok szónokai.

A kancellár beszéde nagy és osztatlan hatást váltott ki.

Utána *Trimborn* centrupárti szólalt fel és teljes elismerésnek adott kifejezést.

Scheidemann a szocialista párt nevében szólalt fel, elítéli az alldeutschok és annexionista sajtó uszító politikáját, a kancellár beszéde alkalmas a szenvedélyek lecsillapítására.

Fischbek haladópartí szintén helyesli a kancellár politikáját.

3 napos harc az oroszok és románok közt.

Bolgár jelentés a harcokról.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik: Az oroszok és románok már valóságos harcban állanak egymással. A románok minden áron meg akarják szerezni az orosz IV. hadtest és a 8. és 9. orosz hadsereg lőszerait, tréningjét és élelmiszereit. A két ellenfél három nappal ezelőtt a Szereth és Pruth között, Galactól délnyugatra teljes felszereléssel és nagy erővel nyomult egymás ellen. A három napig tartó ütközetben valamennyi fegyvernem szóhozjutott. Az oroszoknak több municiójuk, a románoknak viszont több legénysége volt. Az oroszok abban a veszedelemben voltak, hogy a románok bekerítik őket.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) A bolgár távirati iroda jelenti Szófiából: A Szereth és Pruth közti csatában mindkét fél ágyúkkal és monitorokkal vett részt. A harcok folyamán a románok nagy erősítéseket kaptak s ennek következtében egy orosz dandár, hogy a románok fogságába ne jusson, a fegyverszüneti szerződésbe megjelölt demarkációs vonalon innen keresztet menedéket, ahol kiszolgáltatta fegyvereit, tréningjét és élelmiszereit.

A forradalmi szocialisták nem ismerik el az alkotmányozó gyűlés feloszlatását.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) *Stockholmból jelentik: A forradalmi szocialisták elhatározták, hogy az alkotmányozó gyűlés feloszlatását nem ismerik el, hanem új ülést hívnak össze január 23-ára.*

Francia kölcsön Ukrániának.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Ideérkező francia jelentés szerint Franciaország Ukrániának 2 millió rubel előleget adott aranyban. Az ukrán nemzeti bank nagyobb mennyiségű bankjegyet rendelt meg Franciaországban.

Fémrekvirálás és a harangok sorsa.

Panaszkodik a honvédelmi miniszter, hogy az átvételi bizottságokhoz beszoigáltatott rekvirált fémtárgyakat az illető tűzészeti anyagszertárba haladéktalanul be kellett volna szolgáltatóni és ez sok helyütt nem történt meg, hanem ezek az egyesektől keservesen nélkülözött fémtárgyak — harangtól le a háziüstig és mozsárig — kisebb-nagyobb mennyiségben az ország sok részében elszállíttatlanul hevernek.

Nemcsak mert káros, hanem azért is, mert a fémrekvirálások komolyságába vetett hitet ingatja meg ez a körülmény, ennek folytán Biharvármegye területéa is elrendelte az alispán a fémtárgyak haladéktalan beszoigáltatását a katonai igazgatásnak.

Sajnos, hogy mi a fémtárgyak rekvirálását figyelemmel végig kísérve, az eljárásban igaz komolyságot és lelkiismeretes pontosságot soha sem láttunk. Kezdjük csak a háztartási fémtárgyakkal, pl. az üstökkel.

Köztudomásu dolog, hogy minden községben aki nem akarta, nem adta be az üstöt. Így többnyire nem adták oda a községi közegek, kik a rekvirálásnál közreműködtek, sőt egyik-másik még kapott is a rekvirált üstökből a rekvirálótól, vagy beválthatta a rossz üstjét egy jobbért, újabbért. Sőt megtörtént az is, hogy rekviráló közegek másoknak is megengedték, hogy üstjüket visszatarthassák.

Mig a nagy tömeg hazafias fellángolásában örömmel vitte, mit a haza követelt tőle és szívesen nélkülözötte a háztartásban szükséges eszközöket, odaadta a réztárgyakat, hogy vasat kapjon helyette, addig a kufár szellem diadalmasan emeli fejét és le-sajnálja a becsületességet. Amikor pedig ez ellen felszólt a hazafias elem a községekben, a panasz süket fülekre talált.

Megtörtént egy községben, hogy a plébános már jó példa kedvéért is elvitette az összes házi üstjeit a rekviráló zsidónak, elvitte azt is, melyet családi örökségként örözött, mert mind be kell szolgáltatni meghatározott napon és helyen. Néhány napra reá hallja, hogy az édes anyjának kedvenc üstje a jegyzőnél van és úgy is volt. A rekviráló megprezentelte azt vele, a szép apró diszüsttel. És most mi komolyan vegyük a rekvirálást? Egyáltalában mit gondoljanak a rekvirálás felől azok, kik tudják, hogy igen sokan nem szolgáltaták be az üstöket és hajuk szála se görbül meg. Meginog az ideális célba vetett hit.

És a harangokról is szóljunk?

... Bánatos szívvvel adta oda a keresztény nép. megkoszoruzta, megsiratta, de odaadta, mert a hazának — mondták — szüksége van reájuk. Megdöbbenő az a vád, amely mult év november 30-án a bécsi Reichspostban olvastunk, melyet hazai lapjaink közül az Alkotmány közölte le december 1-én 296-ik számában.

Nem kevesebbről van szó, mint arról, írja a nevezett lap, hogy az egyháznak rekvirált harangjainak legnagyobb része nem az elveszett hadianyag pótlására fordított, hanem üzerek kezébe került, kik milliókat harácsolnak össze a rekvirált ércanyagban. A tudósítás szerint Skrbensky biboros érsek a kabinet útján egyenesen Ö felségéhez fordult panaszával, amelyben tiltakozik az ily rekvirálás ellen. Nincs okunk tehát a vádak alaposága tekintetében kételkedni, de éppen a magas helyről jövő tiltakozó panasz fokozza végsőkig megdöbbenésünket és felháborodásunkat.

Azt is véli tudni a nevezett apa „Westböhmsche Grenbote“ illetően a horvát „Banevac“ felfedezése nyomán, hogy Weisz Manfred budapesti cég, amelyhez az Ausztriában rekvirált harangok jelentékeny részét feldolgozás végett átutalták, a harangok ércanyagának legnagyobb részét vitriol gyártásra használták fel, amelyet mesébe illő

árakon adott tovább a magyarországi szőlőbirtokosoknak.

Minderre cáfolat mai napig nem érkezett. Csak annyit hangsúlyoztak a kellemetlenül érintett körök, hogy nem minden harang érce alkalmas hadianyag előállítására.

De erre azután méltán kérdezhetjük vajjon nem vétek-e az ilyen harangokat egyáltalán elvinni? Vagy ha tudatlanságból elvitték, az első rekvirálásnál, a másodiknál már feltétlenül tudták, hogy nem minden harang alkalmas hadianyag gyártására, miért vitték el előzetes vizsgálat nélkül a második rekvirálásnál is és az alkalmatlanokat miért nem adták vissza az egyházaknak már az első esetben is? Szóval mentség nincs, hanem csunya üzérkedés és spekuláció.

Bármennyire hősök is katonáink kint a fronton, bármennyire is áldozatkész a publikum hazafias része a front mögött, ha még soká tart, el kell vesztitnünk a háborút a kufár üzérkedés miatt, mely mások vérén és legszentebb érzelmein végiggázolva a korrupciót toronnyá növeszti — nemzetünk romlására, vesztére.

Dr Hegyháti.

A csehek Biharmegyében.

Székelyhid megszállása.

Az alább következő történetet nem lehet úgy megírni, amint azt kellene, amint azt lehetne. Arra szorítkozunk csupán, hogy a hivatalos adatokat egymás mellé rakjuk, így is látható lesz, hogy az a Magyarország, amely aránytalanul többet vérézett a harcsteren, mint Ausztria, mennyi szenvedést türt el itthon az idegen ausztriai ezredek ide szállásolása miatt.

Arról, hogy a csehek a harcsteren mi kép viselkednek, történelmi dokumentumok szólnak, arról hogy a jövőben mi a céljuk, hogy velünk mit akarnak, arról az osztrák képviselőház egy-egy ülése ad hü képet, arról pedig hogy Magyarország belső területén, a háboru szinterétől messze eső, a háboru minden terhe alatt sanyalódó lakossággal szemben hogyan viselkednek, az alábbi történet szól.

Egy pótzászlóalj Székelyhidon.

Kommentárt nem füzünk hozzá, a beszállásolás gyötrelmeit, kilakoltatást, jogtalan követelések felsorolását is mellőzzük, csak közöljük Fandly József székelyhidi jegyző 1916 január 16-án kelt, a főszolgabíróhoz intézett jelentését:

Tekintetes Főszolgabíró ur!

A m. kir. honvédelmi miniszter 60346—916. számú rendelete folytán a cs. és kir. pótzászlóalj ellen felmerült 2427 korona vágóhid használati díjról a részletes kimutatást mellékeljük.

A fuvarokat a katonaság közvetlenül a fuvarosoknak fizette s így a használt felszámitási alapról tudomásunk nincs. Ide csak azok jöttek — még pedig nagy számmal — akiknek semmit sem fizettek. Miután a panaszosok azokat a katonákat, akik őket az utcán feltartóztatva fogatjukkal együtt fuvarra kényszerítették, nem ismerték, vagy akik az előjáróság útján kértek fogatot, de nem fizettek, szintén ismeretlenek voltak s a parancsnokságtól a visszaélések eltiltását kértük, amit a parancsnok meg is tett. Néhány napi rend után azonban ismét folyt a visszaélés.

A jelentés június végén kelt, mikor a mezőgazdaságban, a termés betakarításában

a fuvarra legnagyobb szükség van. A székelyhidi ember, akinek fia a harcsteren van, el is indul a határra, a cseh vitéz azonban „fuvarra kényszeríti.”

Miért maradtak bevetetlenek a székelyhidi földek.

Ime a jegyző másik jelentése:

Tekintetes Főszolgabíró ur!

A helyben állomásozó katonaság fuvarszükséglete oly súlyos terhet képez, hogy azt önerőnkkel elviselni képtelenek vagyunk. Az igavonó jószághiány oly méreteket öltött, hogy már bizonyos, hogy a földek egyrésze bevetetlen marad. Ezt a helyzetet lehetetlen súlyosbbitani a katonaság soha meg nem szűnő fuvarigényeivel, melynek kielégítése a szántás-vetés terhére megy stb. — Fandly, jegyző.

Biharmegyében a rekvirációk egymást érik, mert az eredmény nem kielégítő. Ennek dacára a legilletékesebb tényezők nem tudnak rájönni, a fentebbi jelentés sokat megmagyaráz.

Miniszteri döntés 1 fillér miatt.

A pótzászlóalj, amely ma legnagyobbbrészt csehekből áll, a maga módja szerint megszállta Székelyhidot. A megszállás részleteiről csak azt a történetecskét írjuk meg meg, mely 1, mondd egy fillér köré csoportosul s mely történet egy félív papíron kezdődött a székelyhidi jegyző jelentése alakjában s tegnap körülbelül 1 kg.-os iratcsomóban jött vissza a miniszteriumból, mint a belügyminiszterium elvi döntése.

Az történt Székelyhidon, hogy a pótzászlóalj a beszállásolás után a többi között azzal a követeléssel állt elő, hogy a község bocsásson rendelkezésére megfelelő mennyiségű fűzöedényt és tüzelőanyagot.

A jegyző a követelésre idézte a beszállásolási törvény (1879. évi XXXVI. t.-c. 26. §) ide vonatkozó rendelkezését, mely úgy szól, hogy a főzéshez szükséges tüzelőanyagot és fűzöedényt a beszállásolt a szállásadóval közösen használhatja és kijelentette, hogy az egyes házakba beszállásolt katonák ezt a jogukat Székelyhidon tetszés szerint gyakorolhatják.

A katonaság erre azzal felelt, hogy építtesen a község nekik külön takaréktűzhelyet, mert ha nem, a beszállási tértiményből naponként és egyénekenként 1 fillért le fog vonni.

Az 1 fillér levonás meg is történt, de adós maradt a vendégezred a vágódij használati díjjal is.

Közben a község megszabadult a vitéz armádiától s a naponként és egyénekenként levont 1 fillérnyi összeg megjárta a maga bürokratikus útját.

Végre tegnap megjött Biharmegye alispáni hivatalához ebben az ügyben a miniszteri döntés, mely szól a következőképpen: — A hadügyminiszter sem nem köteles, sem nem hajlandó a Székelyhid községnek kifizetett beszállásolási térítésből a tüzelőanyag és fűzöedény nem szolgáltatása miatt levont 1 fillér megtérítésére.

A helyzetkép befejezéseképpen csak egy kérdést legyen szabad feltenni, vagy inkább egy aggodalmat kifejezni: ha ezek itt mint vendégek ilyen emléket hagynak maguk után, vajjon milyen emléket hoznak haza a magyar katonák Prágából ezekről mint vendéglátókról?

A Katholikus Kör háborus délutánja.

A Katholikus Kör február 2-án délután fél 3 órakor művészi műsorral háborus délutánt rendez a Szurmay Sándor-alap javára. Az estély kimagasló pontja lesz dr. Stokker Józsefnek, közéletünk egyik kimagasló vezető emberének beszéde. A műsor művészi része nagy zenei élvezetet fog nyújtani, Scharf Károly vezetésével a honvédszenekar fog közreműködni az ünnepélyen. Dr. Dajka Endréne magán számmal szerepel, azt a zene számot éneklí, mely a przemisli kirohanás jelenetét zenésíti meg. A székesegyházi énekkar egy háborus műdal ad elő „Győzelmi ének” címmel. A zeneművet Resch Mihály székesegyházi karnagy az ismert zeneszerző szerette. Nagyon élvezetesnek ígérkezik a hárfatrió, melyben Nagy Ferenc (hegedű) Kürti István, zenetanár (celló) és Albert Ede (hárfá) működnek közre.

Az ünnepély műsora következő:

1. Mozart: Nyitány a „Don Juan” c. operából. Előadja Scharf Károly vezetésével a honvédszenekar.

2. Beszéd. Tartja dr. Stokker József.

3. Jönnék a honvédek! (Szathmáry ezredes przemisli kirohanásának emlékére.) Szövege Emőd Tamástól. Zenéje Molnár Mihálytól. Éneklí dr. Dajka Endréne urasszony. Zongorán kíséri Resch Mihály.

4. Győzelmi ének. Háborus műdal. Szövegét írta dr. Wlassics Tibor báró. Zenéjét szerette Resch Mihály. Előadja a honvédszenekar vezetésével a székesegyházi énekkar.

5. Hárfatrió. Oelschlägeltől. Előadják: Nagy Ferenc (hegedű), Kürti István (celló) és Albert Ede (hárfá).

6. Osszián. Műdal Beschnitt után vegyes karra alkalmazta Resch Mihály. A honvédszenekar kíséretével előadja a székesegyházi énekkar.

Belépési díj: Zsöllye 3 K. Támlásszék 2 K. Erkély I-sor 2 K, a többi sor 1 K 50 f. Állóhely 1 K. Felülfizetéseket a Szurmay Sándor-alap javára köszönettel fogadunk és hírlap útján nyugtázunk. Jegyek a Kath. Kör háznagyánál megválthatók.

Ingyen fürdő a szegény gyermekeknek.

Az egész országban megindult a gyermekvédelmi akció, hogy minél több zsenge életet megmentsünk a nemzet számára s csökkentjük az óriási gyermekhalandóságot, amelyet elrettentően szomorú adatokkal tár elénk a statisztika. Évenként száz és száz. ezrével pusztul el, semmisül meg a gyermek Magyarországon, ami nem lehet közömbös a jövő magyar nemzet szempontjából.

A mentési akció nemes célját szolgálják a hivatalos gyermekvédelmi intézkedések, de még nagyobb sikerrel kecsegtetnek a társadalmi akciók.

Ilyenek a csecsemővédelem, a Stefánia-Szövetség elé tűzött feladatok és még több hasonló gyermekbaráti intézmények célja.

A Nagyvárad-i Kath. Növédő Egyesület anya- és csecsemő védelmére irányított munkálkodása is szép eredményeket mutat fel már eddig is.

A belügyminiszter pár nappal ezelőtt felhívta Ember Géza főispán figyelmét a verseci polgármester azon, első pillanatra csekélyebbnek látszó intézkedésére, hogy a hét

egy napján ingyen fürdőről gondoskodják a szegény gyermekek részére s kéri a miniszter a főispánt, hogy esetleg társadalmi uton is gondoskodják hasonló intézmény életbe léptetéséről Nagyváradon is.

Nem szorul magyarázatra, hogy egészségi szempontból mennyire fontos a fürdés s azt is jól tudják, hogy a nép alsóbb rétegében a gyermekek fürdésére alig fordítanak gondot s igen sok gyermek van, aki legfeljebb nyáron fürdik meg a Körözsbén.

Ember Géza főispán a miniszteri leirat felett tanácskozott Rimler Károly polgármesterrel, miként volna a szegény gyermekek ingyen fürdése megvalósítható.

A városi tanács elé vitte a polgármester a dolgot s mindjárt meg is találta a tanács a módiát a fontos közegészségi kérdés megoldásának.

Ez annál könnyebb volt, mert a város tulajdonában levő Diana-fürdő gőzfürdője ezidőszent zárva van. A fürdő nagy medencéje teljesen megfelelő az ingyen fürdő céljaira.

A tanács abban állapodott meg, hogy ezt a fürdő-medencét rendbehozhatja s berendezheti a szegény gyermekek ingyen fürdője céljaira.

Ez is lépés a gyermekek közegészsége érdekében.

A Koldusápoló közgyűlése.

Tegnap tartotta évi közgyűlését a Szent-László koldusápoló és fiumentékház egyesület dr Bundala Mihály prelátus-kanonok elnöke alatt. A közgyűlés tárgyalta az egyesület 1917 évi számadásait, melyet dr Hoványi Gyula jogakadémiai tanár, egyesületi pénztáros terjesztett elő. Az egyesület pénztári bevételre 52,515 K 37 fillér volt, s a kiadás 49,306 K 15 fillér.

Dr Hoványi Gyula előterjesztést tett a közgyűléshez, az egyesület vagyoni helyzetéről. Előadta, hogy az egyesület egy nagy intézetet tart fenn s majdnem 100 egyénnek ellátásáról kell gondoskodnia, ami a nagy háborus drágaság mellett elviselhetetlen terhet ró az egyesületre s ezt a nagy kiadást a rendes évi bevételekből fedezni lehetetlen. Az egyesület a háboru éve alatt kénytelen volt kiadásainak fedezésére a tőkét is igénybe venni s most már gondoskodni kell újabb jövedelmi forrásokról. Indítványozza, hogy az elnök vezetésével bizottságot küldjön ki a közgyűlés az egyesület vagyoni ügyeinek szanálására.

Németh István pénzügyigazgató indítványozza, hogy az egyesület emelje fel az évi 4 korona tagsági díjat 10 koronára s indítson akciót újabb tagok gyűjtésére.

Dr Vucskics Gyula kanonok hálával emlékezik meg arról a nagy munkáról, amit az intézetet vezető irgalmas nővérek teljesítenek, mert csak az ő nagy szorgalmuk és takarékoságuk mellett volt lehetséges, hogy az intézet kiadásai még magasabbra nem emelkedtek.

Dr Bundala Mihály elnök nagy elismeréssel jelentette be, hogy a nagyváradai káptalan 48 köbméter tüzfát és egy hizott sertést adományozott az intézetnek, s azonkívül a káptalan egyes tagjai még három hizott sertést s nagyobb pénzüsszeget adományoztak az egyesületnek.

A közgyűlés elfogadta dr Hoványi Gyula indítványát s bizottságot küldött ki, melynek feladata lesz előterjesztést tenni, hogyan lehetne fokozni az egyesület jövedelmeit. A bizottság tagjai lettek: dr Bundala Mihály elnök, dr Hoványi Gyula pénztáros és dr Papp Károly egyesületi jegyző.

Dr Bundala Mihály elnök köszönetet mondott dr Karácsonyi János c. püspök-egyesületi alelnöknek az egyesület iránt tanúsított jótékonyágáért s ezzel a gyűlést bezárta.

Az élesdi gyógyszerész és az állami óvoda kiűritése

Kisvárosban, ahol az emberek nem érzik a kenyérért való tülekedésnek bajait és kemény csapásait, ahol nagy a csönd és reggel ráérnek az időjárásról beszélgetni, kicsinyes perpatvarokkal telik el az idő s ezek az apró bajok nagy ügyekké dagadnak fel s gyakran évtizedekre terjedő munkát szolgáltatnak a hatóságoknak.

Néhány biharmegyei kisvároska ügyei ugyancsak jókora idejét és munkáját foglalják le a nagyváradai törvényszéken. Tegnap Élesd volt soron, ahol a multból még nem halványultak el a társadalom vezető férfiainak végtelen afférai. Most Nagy Imre iskolai igazgató ült a vádlottak padján, akit Kocsis Béla gyógyszerész vádolt meg rágalmazással. A bíróság elnöke volt Szöllösy Gyula tanácselnök, bírák voltak Jaczkovits Gyula és Pognár Sándor dr, jegyző: Roskoványi Zoltán dr.

A bünper abból keletkezett, hogy Élesden a katonai kórház betelepedett az állami óvoda helyiségébe, s az óvodát kiszorította. A gondnokság elnöke Kocsis Béla gyógyszerész volt, aki általában a közmegegyezéses légiját vállalta el, természetesen *nobile officium*-ként.

A tantestület ülésein, ahol az időközben történt dolgokról beszámoltak, s a hova az óvodák ügyei is tartoztak, szó esett arról, hogy jó volna valamit tenni s illetékes helyen közbelépni az óvoda kiűritése és rendeltetésének való visszaadása iránt. Erről beszélgetve egy ízben Nagy Imre elnök azt a megjegyzést kockáztatta, hogy:

— Bizony jó volna az óvodát kiűritetni, de hát a doktor és a patikus érdekeltek, a gyógyszerész örül neki, ha ott a kórház, mert annál több kötszert szállíthat.

Nosza, hire ment e nyilatkozatnak s a kisváros, amelyben a kaszinó tartja az életet az esti órákban, tele lett ezzel a nyilatkozattal. Természetes, hogy Kocsis Béla bünperrel válaszolt s a járásbíró 500 korona pénzbüntetésre ítélte Nagy Imrét. Felebbezés folytán került az ügy a nagyváradai törvényszék elé, ahol Jaczkovits Gyula bíró ismerette a tényállást.

Nagy Imre jóhiszeműségével védekezett. A bíróság a büntetést 250 koronára szállította le s az ítélet végrehajtását fel függesztette. A vádlott felebbezést jelentett be.

* Házaktól istálló-trágyát saját igánkkal elhordatjuk. Értesítést kérünk: Vizvezeték-utca 52/b, telefon 1099.

HÍREK

* Rendelet az áramfogyasztásról. Vázsonyi Jenő, a szénügyek kormánybiztosa rendeletet adott ki, amely szerint a gáz és az elektromos áram fogyasztói a mult évi áramfogyasztásnak csupán 80 százalékát fogyaszthatják.

* Az új arany- és ezüstpénzek. Az osztrák kormány, mint Bécsből jelentik, már betervezte az új ércpénzekről szóló törvényjavaslatot. Miután a meglevő változtatásokkal nálunk is hasonló új arany- és ezüstpénzek lesznek, ezért itt ismertetjük az új pénzeket: A 21 milliméter átmérőjű 20 koronás és 19 milliméter átmérőjű 10 koronás aranypénzek egyik oldalán az uralkodó arcképe lesz, körülötte e rövidített felirással: „Carolus D. G. Imperator Austria, Rex Bohemiae, Galiciae, Illyriae etc, Apostolicus Rex Hungariae”. Az aranypénz másik oldalán lesz a címer, az értékjelölés és az évszám. A pénz széle sima lesz és a huszkoronás aranyba be lesz vésve rövidítve ez a mondat: „Pax bellogue omnia pro patria cum populo meo”. (Békében és háboruban mindent népemmel a hazáért.) A tizkoronás aranypénz szélébe jelmondat helyett díszítést vésnek. Ugyanilyen lesz a 37 milliméter átmérőjű 100 koronás pénzdaráb is. Az 1 koronás ezüstpénz szélébe is bevésik az uralkodó jelmondatát, valamint a 2 koronásba és az 5 koronásba is. Az 1 koronás pénzdaráb 22, a 2 koronás 27 és az 5 koronás 36 milliméter széles lesz.

* Höfer altábornagy meghalt. E rettenetes háboru során leggyakrabban emlegetett tábornokok egyike, Höfer Ferenc altábornagy ötvenhét éves korában hirtelen meghalt Bécsben, ahol a közös hadügyminiszteriumnak volt egyik osztályfőnöke. A háboru kezdete óta egészen a mult év május 20-ig az ő neve aláírásával jelentek meg a mi hadvezetőségünk harctéri jelentései és neve ez idő alatt ismertté lett mindenfelé. A Höfer (nem név már, hanem a harctéri jelentés fogalma), amelynek becsületes igazgatómunkájában senki egy pillanatig sem kételkedett, ha a háboru viszontagságai közt sok könnyet fakasztott és gyászt terjesztett, de sok büszkeséget keltett és örömet okozott. Mint a vezérkar főnökének helyettese írta alá a jelentéseket és amikor a mult év májusában, amikor Konrad tábornagy helyett Arz báró lett a vezérkar főnöke, Höfer altábornagy is elhagyta helyét és Bécsbe került a hadügyminiszteriumba. Az ő visszajérése óta névalírás nélkül jelennek meg a harctéri jelentések. Höfer altábornagy a legutóbbi napokban is látszóan egészséges volt, de tegnapelőtt reggel eszméletlenül akadtak rá az ágyában. Szélütés érte, amelyhez a nap folyamán tüdőgyulladás járult és ez éjjele kioltotta az életét. Halálos ágyánál ott volt Bjelik Imre tábori püspök.

* A ma esti koncert. A Waldbauer-Kerpely vonósnégyes ma esti fellépése elé a megérdemelt széleskörű érdeklődés nyilvánul. A felette nivós zeneművészeti esemény messze felülmúlja az átlag koncertek színvonalát. A Vigadóban tartandó jótékonycélú hangversenyre már csak mérsékelt számban kaphatók jegyek.

Az új Wekerle-kabinet. Politikusok királyi kihallgatása.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) Wekerle Sándor miniszterelnök holnap kihallgatáson jelenik meg a király előtt és megteszi előterjesztéseit a rekonstruált kabinetre vonatkozólag. Jól értesült politikai körökben a kabinet így alakul:

Elnök: Wekerle Sándor.

Belügy: Tóth János.

Pénzügy: február 10-ig marad Wekerle, azután Popovics Sándor.

Kereskedelem: Szerényi József.

Kultusz: Apponyi, államtitkár: Szalay László.

Igazságügy: Grecsák, a választójogi javaslat elintézése után Vázsonyi Vilmos.

Földmivelés: gróf Pallavicini György.

Közlelmézés: herceg Windischgrätz Lajos

A holnapi nap folyamán királyi kihallgatáson fognak még megjelenni: Apponyi, Serényi, Tóth János, Andrássy és gróf Tisza István.

Czernin beszédének hatása.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Czernin beszédének rendkívül nagy hatása volt. Altalános az elragadtatás, még a szociálisták is helyeslik a beszédet, csak a cseheknél váltott ki ellenzést. Altalános a vélemény, hogy a beszédre választ kell kapni, Amerika kénytelen felelni, mert Czernin nemcsak válaszolt Wilsonnak, hanem konkrét javaslatot is tett az eszmecserére.

A katonaság és munkásság helyesli a bolsevikiek programját.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) Hágából táviratozzák: A Daily News jelenti Pétervárról: Az a kísérlet, mely a tömegeket akarta a bolsevikiek ellen fellázítani, végleg hajótörést szenvedett s a vége az lett, hogy több politikus az életét veszítette. A katonaság, a munkásság és főhadiszállás kinyilatkoztatta, hogy helyeslik a bolsevikiek programját.

Koalíciós kormány Oroszországban.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónktól.) Minden felmerülő surlódás ellenére alighanem sikerülni fog Pétervárott bolsevikiekből és forradalmi szociálistákból koalíciós kormányt alakítani. A tárgyalások egyelőre azon akadtak meg, hogy a forradalmi szociálisták Spirodowa asszonynak a kormányba való kinevezését óhajtják, amit a maximálisták elleneznek.

* **Leégett a Stefánia-műmalom.** Ma hajnali 3 órakor az Erzsébet-utcai Stefánia-műmalom kigyuladt és teljesen leégett. A gyorsan kivonult tűzoltóság a tüzet nagynehezen lokalizálta, de a malmot már nem menthette meg a tűz veszélyétől.

* **A közerő felhasználása a városi fa szállításánál.** Nagyvárad közönségének nincs tűzifája; naponként százával keresik fel a varosházát fautalványért, de még a hónapokkal ezelőtt kiváltott fautalványokra sem képes a város a tűzifát kiszolgáltatni, mert a városi telepen nincs fa, az erdőn pedig nagymennyiségű fa vár beszállításra. Most azután megindult a fa beszállítása, naponként érkezik Nagyváradra néhány vagon fa, de nincs elég munkaerő a kirakáshoz és kiszállításhoz. Rimler Károly polgármester a földmivelésügyi miniszterhez fordult s feltárván a helyzetet, a közerő igénybevételére kérte az engedélyt. A földmivelésügyi miniszter a kérelmet teljesítette s a közerő kirendelését ez év március 31-ig engedélyezte. A városi tanács elhatározta, hogy az engedélyezett közerőt azonnal igénybe veszi, hogy a közönség tűzifa-szükségletét kielégíthesse.

* **Adomány a Jobbkéznek.** Grócz Béla nagyrépost a Vörös-Kereszt Jobbkéz osztályának 100 koronát adományozott, amit a vezetőség hálás köszönettel nyugtáz.

* **A jogügyi szakbizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága jan. hó 26. napján, délután 4 órakor, a Városházán ülést tart. Ez alkalommal a következő ügyek kerülnek tárgyalásra: 1. Özv. Kiss Gergelyné nyugdíj ügye. 2. Somogyvármegye átirata a magyar nyelv érvényesítése tárgyában.

* **A Háztulajdonosok Szövetsége.** A nagyváradai háztulajdonosok nemrég szövetséget alakítottak, érdekeik védelmére. A szövetség alapszabályait annak rendje és módja szerint bemutatták a polgármesternél, aki azokat jóváhagyás végett felterjesztette a belügyminiszterhez. A miniszter nem hagyta jóvá az alapszabályokat s azzal küldte vissza, hogy a belügyminiszter 1914. évben kiadott háborus rendelete új egyesületek alakítását tiltja. — Ugy tudjuk azonban, hogy pl. a Bihar megyei és Nagyváradai Méhészegyesület 1917. évben alakult s annak az alapszabályait a miniszter jóváhagyta.

* **Felhívás a szabó iparosokhoz.** A testület kötelékébe tartozó összes szabó iparosok figyelmét felhívom, hogy a kik már cérnaszükségletüket a hivatalnál bejelentették, az elosztás f. hó 25-én, azaz mártól kezdve fog történni, amikor is az elosztás a Szacsavay-utca 8. szám alatt, a Menháznál lesz, miért is az átvétel végett ott jelentkezzenek. Nagyvárad, 1918. január 25. Czeglédi Jeremiás elnök.

* **Kongregációi élet.** Az Urnők Mária Kongregációja ma reggel 8 órakor tartja közös szent áldozását a Szent-László plebánia templomban.

* **Csernák Béla az új református lelkész.** Tegnap reggel kezdődött a református lelkészi állásra a pótválasztás a legtöbb szavazatot nyert Csernák Béla és Dankó Sándor lelkészek között. A korteskedés még hevesebb és izgalmasabb volt, mint előző napon s a nőkeresetek is erőteljesebb akciót fejtettek ki. Czeglédi Emánuel visszalépése és levele azonban eldöntötte a választás sorát, a többség Csernák Béláé lett, aki 465 szavazatot kapott Dankó Sándor 328 szavazatával szemben s így Csernák Béla 137 szótöbbséggel győzött.

* **Halálozás.** Baktay Gyulát, a Bihar megyei Nemzeti Kaszinó gondnokát fájdalmas csapás érte: szeretett neje 64 éves korában tegnap elhunyt. Temetése holnap, szombaton délelőtt 9 órakor megy végbe a Bölcsőde-utca 16. számú gyász háztól a gör. kath. egyház szertartása szerint.

* **Felolvasás a gyermekek fogazatáról.** A Magyar Gyermektanulmányi Társaság nagyváradai fiókja f. hó 26. án, szombat délután a Kereskedelmi és Iparkamara ülésstermében felolvasó ülést tart, amelynek tárgya dr. Kovács Gyula fogorvos előadása az iskolás gyermekek fogazatáról. A felolvasással kapcsolatban az előadó javaslatot tesz egy iskolai fogklinika létesítése tárgyában. Kíváncsinos, hogy a tárgyhoz mennél többen szóljanak hozzá, ezért a tanári és tanítói karnak s mindazoknak figyelmét felhívjuk a tárgyalandó kérdésre, akik a jövő nemzedék egészségének és zavartalan fejlődésének ügye iránt érdeklődnek.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe az élte tavaszán elhunyt kedves, szép fiatal leány, Golla Valéria okl. tanítónőképző intézeti tanárnő temetése. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán tb. kanonok segédlettel végezte, amely után a szebbnél-szebb, koszorúkkal borított díszes ércokporsót feltették a négyesfogatu üvegdisz halottas koszra és az impozáns gyászmenet, a résztvevőktől kisérve, az olasz temetőbe vonult, ahol végső nyugalomra helyezték az elhunytat. — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy figyelemmel és pontossággal rendezte.

* **Rajniss Ferencet Stretenskbe szállították.** Azt a fiatal nagyváradai tanítót, Rajniss Ferencet, akinek Kinába való szökéséről, elfogatásáról s magyar iskolájáról már írtunk, újabb megrendszabályozás érte. Az előbbi fogolytáborban, Nertschinskben az orosz forradalom kitörésekor az ellenforradalmi tömeg a fogolytábort körülvette és a magyar és német foglyokat le akarta gyilkolni. A fogolytábor cseh őrei hajlandók voltak a vérre szomjas embereket beengedni a tábor területére, amit a fiatal zászlós észrevett s bajtársaival is közölt. Rövidesen megrohanták az őroket s azokat lefegyverezték. A magyarok és németek megmenekültek a borzalmas lincseléstől, de Rajniss és néhány társát a katonai hatóság átszállította Stretenskbe, ahonnan most érkezett levelében hálával emlékezik meg az oroszok jó bánásmódjáról, a szabadabb mozgásról.

* **Halálozás.** Pál Aranka tegnap délután hosszas szenvedés után 2 éves korában meghalt. Az elhunyt kis leányka Pál Miklós főpostai gépész gyermeke volt. Temetése holnap délután 3 órakor lesz az Uri-utca 10. számú gyász házból.

* Biharmegye a januári petróleumot teljesen meg fogja kapni. Január vége felé jár az idő s Biharmegye még a múlt év december havára járó petróleumot sem kapta meg egészen. Amint a kereskedelemügyi miniszter tegnap érkezett értesítése közli a megye alispánjával, ez a decemberre még járó petróleum már ki sem fog utaltatni. Közli azonban a miniszter azt is, hogy a januári kontingenst a napokban teljes egészében ki fogja utalni.

Jónevű szervezkedő életbiztosító társaság kedvező feltételek mellett képviselőket keres.

Ajánlatok „**PRODUKTIV**” jelige alatt **Eckstein Bernát** hirdetési irodába Budapest, Erzsébet-körút 38. kéretnek.

Ruhák, férfiöltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Független, kézimunka, kelengyeneműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben

HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógárában, Nagyvárad.

Gyár telefonszám 34. Felvételi üzlet 14-69.

Színház.

Heti műsor:

Péntek: Márványmenyasszony.
Szombat délután: Gólem.
Szombat este: Timár Liza.
Vasárnap délután: Névtelen asszony.
Vasárnap este: Mágna Miska.

Mágna Miska. Némi pihenő után, e hét vasárnapján kerül színre újból a nálunk annak idején oly páratlan sikert elért Mágna Miska, abban a szereposztásban, a melylyel a bemutatója alkalmával oly diadalmassal járt, hódító útjára indult. Mágna Miskát Tompa Béla játssza, aki ez alkalommal új, aktuális kuplékat énekel.

Timár Liza. A színházi hét műsorában, valósággal szenzációnak ígérkezik Bródy Sándor Timár Lizájának szombat esti előadása. A drámai együttes oly lázas ambícióval készül erre a reprizre, mintha bemutató előadásról volna szó és valóban olyan is lesz új szereposztásban ez a kitűnő színpadi alkotás, mintha Bródy Sándor Timár Lizájának premierje lenne. A címszerepet Hevessy Mariska fogja játszani, a többi szerepekben pedig Tóth Elek, Bihari Ákos, T. Pogány Janka, Váradi Lajos, Pápayné és Stoll Béla fognak megérdemelt sikert aratni.

A Márványmenyasszony. Ma este a színházi műsor egyik legközkedveltebb színpadi alkotása: a Márványmenyasszony kerül színre.

Délutáni előadások. Szombaton délután a prágai Getthó szenzációsan szép legendája, a Gólem kerül színre, vasárnap délután pedig a Névtelen asszony tölti be a műsort.

Nyílttér.

Az általam megvett ADRIA-kenyérgyárat

ERZSÉBET-kenyérgyár

cím alatt tovább vezetem.

A régi telefonszám (551) megszüntetvén

ÚJ TELEFONSZÁM: 10-46

mely szám alatt mindenféle szakmába vágó megrendeléseket elfogadom és legnagyobb pontossággal és gondtal teljesítem. Sütőnivalót :: reggel 8-tól 9-ig fogadom el. ::

Fiókküzetek:

Szent László-tér 7.

Teleki-utca 53.

Nagy Sándor-utca 4.

Szíves pártfogást kér:

Róth Sámuelné

Zacscai-u. 44. Telefon 10-46.

Meghívó.

A Napközi Otthonokra felügyelőbizottság tagjait f. hó 20-án — szombat — délután 5 órakor a városház bizottsági termében tartandó értekezletre tisztelettel meghívom.

Nagy-Várad, 1918. január 24.

TÁRGY: A Napközi Otthonok ügyrendje. A Napközi Otthonok felállítására és mielőbbi megnyitása.

Dr. THURY LÁSZLÓ

iskolaszéki elnök.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészítő felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

1918. január 1-én kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Képkerekezések

a legmodernebb kivitelben minden formában és színben.

ABLAKÜVEGEZÉSEK

raktáromon lévő nagy üvegekészlet miatt olcsó árban, gyorsan készülnek. Ovál keretek nagy raktára.

Modernképkerekezési vállalatnál Rákóczi-ut 10. Nyílt üzlet, a !! Széchenyivel szemben. !!

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut. (Korona gyógyszerár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Árjegyzék!

Porcellán mozsár, ütővel	8-
Majolika gyümölcs állvány	8-
Majolika tálca fogóval	8-
Majolika cukortartó díszes	8-
Majolika gyümölcs készlet	8-
Vizes készlet csiszolt üvegből	8-
Boros	8-
Likör	8-
Söröskészlet színes aranyozással	8-
Boroskészlet színes	8-
Vizeskészlet színes	8-
Likörkészlet színes	8-
Befőtteskészlet kristály fehérr	8-
Gyűjtes készlet kristály üvegből	8-
Majolika fali sótartó színes	5-
Majolika vizeskanacsó színes	5-
Kenyér kosár színes üveggel	5-
China ezüst cukortartó	5-
China ezüst gyümölcs állvány	5-
Majolika virágváza színes	5-
Majolika virágfazék	5-
Majolika dísz figura	5-
Porcellán főzőlábos	5-
Porcellán főzőfazék	5-
Teáskészlet színes aranyozással	40-
Kávékészlet színes aranyozással	40-
Feketes készlet színes aranyozással	80-
Ebédőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	120-
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	35-
Mosdókészlet színes fin. díszítéssel	30-
Fali tűkör színes aranyozott kerettel	25-
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25-
Függő	25-
Teás pohár China ezüst foglalatban	8-
Teás csésze szin. finom aranyozással	8-
Kávé	8-
Köpöcsésze	8-
Főzőlábos barna tűzálló füllel	8-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Máris szobrok, Szentelt víztartók, Konyhabarendezési cikkek, Képkerekek, :: Ablak üvegezés. ::

Eladás nagyban és kicsinyben !!

KOMLOS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműűru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR.

Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY.

Értesítjük t. vevőinket, hogy az

„ADRIA“ kenyérgyárat

változatlanul üzemben tartjuk és
kérjük eddig is tanusított szí-
ves pártfogásukat.
Telefon az eddigi 551.

„ADRIA“ kenyérgyár
igazgatósága.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon
NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója. — Tisztításo-
kat és átalakításokat
elvállalunk. Fűzők mér-
ték után a legrövidebb
idő alatt elkészítetnek.

MOCSÁRY SÁNDOR

TELEFON 1404.

ZÖLDFA-ÉPÜLET, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész
és bronzműves.

Irógép, gramofon, kerékpár és
National Cassa javító. Elektro-
technikai cikkek és 1/2 Wattos
Wolftram szálas Tungstram-égők
állandóan raktáron.

Betűszedő tanulónak
fiu és berakó tanuló-
nak leány fizetéssel
felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

Hadapród- és felsőipariskolába
való felvételre, valamint
gimnázium, reál és polgáristákat
magánvizsgálatra
felelősséggel előkészítik.

Ugyanott egy vagy két tanuló teljes el-
látást nyerhet. Guttman, Magyar-u. 9. sz.

Belépési felhívás a Népszövetségi Hitelszövetkezeti VI-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1918. január
1-én a VI-ik, új évtársulatát nyitotta meg.

Az előbbi üzletek, — dacára a nehéz meg-
előzetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak.
Belépni szándékozók üzletreszét jegyezhetnek
még most is a hivatalos órák alatt a szövet-
kezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy
üzletresz heti 20 fillér befizetésre kötelez, a ki ki
sajni üzletreszt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj
üzletreszenként 20 fillér. 3 év múlva az évtársulat
feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a
marjuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 4/5 részéig a szö-
vetkezettől első kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely
3 év alatt tisztható le. Azonfelül betáblázásra, érték
papírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a
tagok között osztatik fel, s kiki heti betéte arányá-
ban részesedik.

Az eddigi évtársulatoknál a nyereségrészesedés
jóval magasabb volt, mint bármely takarékszövetkezetnél.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat leg-
magasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a
szövetkezet fizeti

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókot, hogy
felvétel végett szövetkezetünk helyiségében, vagy a
csoportvezetőknél mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet
igazgatósága.

UJSÁGKIHORDÓNÓK FELVÉTELNEK

a „TISZÁNTUL“
KIADÓHIVATALÁBAN.

! ALKALMI VÁSÁR !

Selymek, kasmir-
rok, női fehérne-
müek, szőnyegek,
nagyválasztékban

KELENGYE
áruház Sz. László-
tér 5. sz., a volt
Krámer féle bolt-
:-: helyiségben :-:

VISZKETE

rüh, sümör, ótvar, sebek és mindennemű
bőrbajokat gyorsan és biztosan gyógyít

BORÓKA KENŐCS

Nem piszkít és teljesen szagtalan. Kis tégely
ára 3 kor. nagy tégely ára 5 kor. családi
tégely ára 9 korona. Hozzávaló szappan 5 kor.

KÉSZITI:

Gerő Sándor
gyógyszerész. Nagykőrös.

Nagyváradon kapható: Csillag gyógyszerár,
Irgalmasrend gyógyszerár Kain Eszter,
Németh Pál, Dr. Rácz és Vadász, Reisz Ist-
ván, Szent-Antal gyógyszerár, Csanda Endre
és Zsigmondovits Géza gyógyszerárakban.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

A telep telefonja 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514.

Értesítjük a város t. közönséget, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolftram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb
árban kaphatók. Telefon rendelésre
izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak.
Kivállalunk villamos világítási és erőátviteli
berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótiók 2000
gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kap-
hatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerele telefonja
55.

Főszerele telefonja
55.